



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 362/04-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. decembra 2004 predbežne prerokoval sťažnosť K. H., bytom J., J. H., bytom J., A. Č., bytom H., V. H., bytom J., J. Č., bytom H., J. Č., bytom J., a V. D., bytom J., zastúpených advokátkou Mgr. V. D., Advokátska kancelária, K., namietajúcej porušenie ich práv podľa čl. 2 ods. 3, čl. 12 ods. 2, čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a dôstojnosti človeka v súvislosti s aplikáciou biológie a medicíny postupom Fakultnej nemocnice s poliklinikou J. A. Reimana v Prešove, rozsudkom Okresného súdu Prešov č. k. 11 C 25/03-49 z 18. júna 2003 a rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 3 Co 380/03-78 zo 17. februára 2004 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosť K. H., J. H., A. Č., V. H., J. Č., J. Č. a V. D. v časti namietajúcej porušenie ich práv podľa čl. 2 ods. 3, čl. 12 ods. 2, čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a dôstojnosti človeka v súvislosti s aplikáciou biológie a medicíny postupom Fakultnej nemocnice s poliklinikou J. A. Reimana v Prešove a rozsudkom Okresného súdu Prešov č. k. 11 C 25/03-49 z 18. júna 2003 o d m i e t a pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. Sťažnosť K. H., J. H., A. Č., V. H., J. Č., J. Č. a V. D. vo zvyšnej časti o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. mája 2004 doručená sťažnosť K. H., bytom J., J. H., bytom J., A. Č., bytom H., V. H., bytom J., J. Č., bytom H., J. Č., bytom J., a V. D., bytom J. (ďalej len „sťažovateľky“), zastúpených advokátkou Mgr. V. D., Advokátska kancelária, K., ktorou namietajú porušenie ich práv podľa čl. 2 ods. 3, čl. 12 ods. 2, čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len dohovor“) a práva podľa čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a dôstojnosti človeka v súvislosti s aplikáciou biológie a medicíny, ktorý nadobudol platnosť pre Slovenskú republiku 1. decembra 1999 a bol uverejnený oznámením Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 40/2000 Z. z. (ďalej len „dohovor o ľudských právach a o biomedicíne“), postupom Fakultnej nemocnice s poliklinikou J. A. Reimana v Prešove (ďalej aj „fakultná nemocnica“ alebo „vedľajší účastník“), rozsudkom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) č. k. 11 C 25/03-49 z 18. júna 2003 (ďalej len „rozsudok z 18. júna 2003“) a rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Co 380/03-78 zo 17. februára 2004 (ďalej len „rozsudok zo 17. februára 2004“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľky sú Rómky, bývalé pacientky fakultnej nemocnice, v ktorej boli hospitalizované v súvislosti s ich tehotenstvom a pôrodom. V auguste 2002 sa sťažovateľky pokúsili nahliadnuť do zdravotnej dokumentácie vedenej o ich hospitalizácii a zdravotnom stave prostredníctvom ich splnomocnenej právnej zástupkyne za účelom zistenia okolností zdravotných zákrokov, ktoré boli na nich počas ich hospitalizácie vykonávané, a zistenia, či sa v dokumentácii nachádzajú materiály, ktoré by bolo možné použiť v občianskoprávnom konaní. Vo svojej sťažnosti ďalej uviedli: *„Zdravotné dokumentácie nie sú vedené uniformovaným spôsobom a nie sú chránené pred zneužitím zo strany zdravotného personálu formou fotokópií a zaistených foriem: predstavujú zložky, do ktorých sú voľne zakladané listiny, jednotlivé*

listiny nie sú pevne zviazané, očíslované alebo fixne archivované, a tak je z nich možné listiny voľne vyberať alebo zakladať, pričom nie je dodatočne možné zistiť, či boli z dokumentácie jednotlivé listiny vybraté a odstránené. Sťažovateľky preto chceli nielen do dokumentácie nahliadnuť, ale i vyhotoviť jej kompletnú fotokópiu, ktorá by následne mohla slúžiť ako dôkaz v občiansko-právnom konaní. Fotodokumentáciu by splnomocnená zástupkyňa zabezpečila pomocou vlastného prenosného kopírovacieho zariadenia. Zamestnanci vedľajšieho účastníka ale splnomocnenej právnej zástupkyňi sťažovateľiek nahliadnuť do zdravotnej dokumentácie sťažovateľiek neumožnili a neumožnili jej ani vyhotoviť spomínané fotokópie.“

Keďže sa sťažovateľkám nepodarilo získať prístup k ich zdravotnej dokumentácii „administratívnou cestou“, podali 13. januára 2003 okresnému súdu návrh na začatie konania – žalobu o plnenie povinnosti vyplývajúcej zo zákona a súčasne aj návrh na vydanie predbežného opatrenia. O ich návrhu na začatie konania vo veci nahliadnutia do zdravotnej dokumentácie a možnosti vyhotoviť si z nej výpisy i fotodokumentáciu rozhodol okresný súd rozsudkom z 18. júna 2003. Okresný súd uznal právo sťažovateľiek a ich splnomocnenej právnej zástupkyne nahliadnuť do zdravotnej dokumentácie na základe štandardného plnomocenstva. V časti týkajúcej sa možnosti vyhotoviť si fotokópie listín zo zdravotnej dokumentácie okresný súd žalobu zamietol. Proti výroku rozsudku z 18. júna 2003 v časti týkajúcej sa možnosti vyhotovenia fotokópií zo zdravotnej dokumentácie podali sťažovateľky odvolanie. Krajský súd rozsudkom zo 17. februára 2004, ktorý nadobudol právoplatnosť 26. marca 2004 a je posledným rozhodnutím vydaným v predmetnej veci, rozsudok okresného súdu z 18. júna 2003 potvrdil.

Podľa názoru sťažovateľiek došlo rozsudkom okresného súdu z 18. júna 2003 a rozsudkom krajského súdu zo 17. februára 2004 k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 46. ods. 1 ústavy i práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý okrem iného zahŕňa aj rešpektovanie princípu rovnosti zbraní („equality of arms principle“). V ďalšom texte svojej sťažnosti poukázali sťažovateľky na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), z ktorej podľa nich „jednoznačne vyplýva, že každá strana sporu, vrátane potencionálnej strany sporu, či už žalobca alebo žalovaný, musia mať zaručený rovnaký prístup k rovnakým informáciám, teda aj možným

dôkazom v súdnom spore. V prípade sťažovateľiek je druhou stranou sporu štát, ktorého podriadené inštitúcie, vyhotovovali zdravotnú dokumentáciu a disponujú s ňou.

V prípade sťažovateľiek došlo preukázateľne k porušeniu tohto princípu. Vedľajší účastník má plný prístup k ich zdravotnej dokumentácii a plnú možnosť s ňou nakladať, zatiaľ čo sťažovateľky nie. Ak má byť princíp rovnosti zbraní dodržaný, musia mať aj navrhovateľky možnosť túto dokumentáciu preskúmať a napadnúť a následne ju predložiť ako dôkaz v súdnom konaní. K preskúmaniu a zaisteniu dokumentácie je potrebné, aby ju mali k dispozícii v plnej forme, forme fotokópií, aby ju napr. mohli predložiť nezávislému odborníkovi alebo expertovi zo zahraničia a tiež aby zabránili jej prípadnému zničeniu“.

Sťažovateľkám je podľa ich názoru postupom fakultnej nemocnice „zabraňované iniciovať prípadný súdny spor o odškodnenie bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia, ak by k nemu v zdravotnej dokumentácii existovali podklady, pretože v takomto spore by boli podstatným spôsobom znevýhodnené oproti protistrane“.

Zásah štátu do práva na spravodlivý proces sťažovateľiek nemôže podľa nich obstať „v teste *proportionality*“, pretože právo sťažovateľiek sa v tomto prípade podľa nich nedostalo do kolízie so žiadnym dôležitým verejným záujmom alebo právami iných osôb. Podľa nich neobstojí ani argumentácia okresného súdu v rozsudku z 18. júna 2003, podľa ktorej by takýmto záujmom mala byť ochrana majetku iného, pretože: „Zhotovenie fotokópií samotným pacientom nie je zneužitím zdravotnej dokumentácie pacienta, keďže tá obsahuje len údaje o ňom samotnom. Ak právna úprava umožňuje robiť si z nej na mieste samom výpisky, nie je tu právny dôvod odoprieť zhotovovanie fotokópií. Je zrejmé, že pacient alebo je splnomocnenec by si mohli celú zdravotnú dokumentáciu na mieste opísať a ďalej s ňou nakladať formou ručného opisu. Vyhotovenie písomných výpiskov dokumentácie by bolo zrejme veľmi časovo a fyzicky náročné, hlavne ak je dokumentácia obsiahla alebo obsahuje rôzne grafy a odborné záznamy. Nie je reálne ani spravodlivé od pacienta alebo jeho splnomocnenca požadovať, aby tak konali.“

Rozsudkami okresného súdu a krajského súdu podľa sťažovateľiek došlo aj k porušeniu ich práv podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, čl. 8 dohovoru a čl. 10 dohovoru o ľudských právach a biomedicíne. V tejto súvislosti sťažovateľky poukázali tiež na

judikatúru EŠLP, podľa ktorej právo na ochranu súkromného života zahŕňa aj právo na prístup k informáciám, ktoré sú o jednotlivcovi vedené iným subjektom (prípád Gaskin proti Veľkej Británii z 9. júla 1989). K porušeniu práv sťažovateľiek došlo podľa nich tým, že im bol zamedzený „úplný prístup“ k zdravotnej dokumentácii, ktorá obsahuje informácie týkajúce sa súkromného a rodinného života „vo forme vykonania fotokópií“.

V sťažnosti sťažovateľky taktiež uviedli, že vzhľadom na skutočnosť, že žiadny právny predpis vyhotovenie fotokópií zo zdravotnej dokumentácie nezakazuje a takýto zákaz neobsahuje ani § 16 ods. 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 277/1994 Z. z. o zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zdravotnej starostlivosti“), postupom fakultnej nemocnice, ako aj rozsudkami z 18. júna 2003 a zo 17. februára 2004 došlo podľa nich k porušeniu ich práva zaručeného v čl. 2 ods. 3 ústavy.

K namietanému porušeniu čl. 12 ods. 2 ústavy sťažovateľky vo svojej sťažnosti uviedli: „Podľa názoru sťažovateľiek týmto postupom, by dochádzalo k ich znevýhodňovaniu, ako pacientiek, ktoré majú záujem zhromaždiť dôkazy na možné súdne konanie. Najmä v prípade ak ide o pacienta negramotného alebo menej zdatného, týmto by došlo k jeho znevýhodneniu oproti pacientovi s medicínskym vzdelaním. V tomto smere dochádza k jednoznačnému porušeniu povinnosti zaručiť rovnosť bez ohľadu na vzdelanie, tak ako to zaručuje článok 12 ods. 2 Ústavy SR.“

Na základe vyššie uvedených skutočností sťažovateľky navrhli, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že:

„Okresný súd v Prešove rozsudkom spis. zn. 11 C 25/03–49 zo dňa 18. júna 2003 a Krajský súd v Prešove rozsudkom spis. zn. 3 Co 380/03-78 zo dňa 17. 02. 2004 a vedľajší účastník svojím postupom porušili základné ľudské práva a slobody sťažovateľiek v rade 1 až 7 podľa článku 3 ods. 2 (správne čl. 2 ods. 3, pozn.) Ústavy SR, článku 12 ods. 2 Ústavy SR, článku 19 ods. 2 Ústavy SR a článku 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1, právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa článku 8 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd

a na získanie informácií o svojom zdravotnom stave podľa článku 10 Dohovoru o biomedicíne.

Rozsudok Okresného súdu Prešov zo dňa 18. 6. 2003 spis. zn. 11 C 25/03-49 sa zrušuje.

Rozsudok Krajského súdu Prešov zo dňa 17. 2. 2003 spis. zn. 3 Co 380/03-78 sa zrušuje.

Ústavný súd vracia vec na ďalšie konanie Okresnému súdu v Prešove

Okresný súd, Krajský súd a vedľajší účastník sú povinní spoločne a nerozdielne vyplatiť sťažovateľkám finančné zadosťučinenie vo výške po 250 000 Sk (slovom dvesto päťdesiat korún slovenských) každej sťažovateľke v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia a nahradiť im trovy konania a trovy právneho zastúpenia na ústavnom súde v lehote do 1 mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu, pričom v rozsahu splnenia povinnosti jedného z porušovateľov zaniká povinnosť ostatných.“

Na základe výzvy ústavného súdu sa podaním sp. zn. Spr 1180/04 zo 16. júla 2004 k sťažnosti sťažovateliek vyjadril aj krajský súd, ktorý prostredníctvom svojho predsedu navrhol sťažnosť sťažovateliek zamietnuť. Podľa názoru predsedu krajského súdu sťažovateľky nepreukázali „žiadny súvis“ medzi porušením nimi označených práv a rozsudkom krajského súdu zo 17. februára 2004, ktorým bol potvrdený rozsudok okresného súdu z 18. júna 2003. Vo svojom vyjadrení ďalej uviedol: „Právna úprava, o ktorú sa súdy (tak prvostupňový, ako aj odvolací) opreli, neumožňovali nazeraniu do zdravotnej dokumentácie, ktorá bola navrhovateľkám sprístupnená. Takýmto spôsobom nedošlo k žiadnemu porušeniu ich ľudských alebo občianskych práv, a to ani v nadväznosti na medzinárodnoprávne normy.

Ďalej navrhovateľky nepreukázali žiadnu ujmu, ktorá im v súvislosti s procesom súvisiacim s ich zdravotnou dokumentáciou vznikla.

V ich prípade boli dodržané všetky právne normy vzťahujúce sa na daný štandardný postup.“

Predseda okresného súdu reagoval na výzvu ústavného súdu svojím podaním sp. zn. U 3009/04 zo 14. júla 2004, v ktorom okrem iného uviedol: „Okresný súd v Prešove

v rozsudku sp. zn. 11 C 25/03 zo dňa 18. 6. 2003 sa vysporiadal so všetkými skutočnosťami, ktoré namietali žalobkyne. Tento rozsudok považujem za vecne správny. O tom svedčí aj tá skutočnosť, že v odvolacom konaní bol tento rozsudok Okresného súdu v Prešove potvrdený. “ V závere svojho vyjadrenia navrhol sťažnosť sťažovateľiek odmietnuť.

Fakultná nemocnica sa k sťažnosti sťažovateľiek vyjadrila podaním z 21. júla 2004, v ktorom uviedla: „Fakultná nemocnica s poliklinikou J. A. Reimana Prešov v predmetnej veci postupovala v súlade s ustanoveniami zákona č. 277/1994 Z. z. v znení neskorších predpisov a rozhodnutiami súdov, t. j. sťažovateľkám a ich právnej zástupkyňi nebolo bránené nahliadnuť do zdravotníckej dokumentácie a robiť z nej výpisky. FNsP nevyhovela len vo veci vyhotovovania fotokópií zo zdravotníckej dokumentácie, čo bolo z našej strany oprávnené a v súlade so zákonom a potvrdili to vo svojich rozhodnutiach aj príslušné súdy. Z uvedených dôvodov považujeme sťažnosť voči FNsP za neopodstatnenú. “

II.

1. Podľa čl. 2 ods. 3 ústavy môže každý konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.

Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvyhodňovať alebo znevýhodňovať.

Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy má každý právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa môže každý domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru má každý právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie. Podľa ods. 2 tohto článku štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných

Podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru o ľudských právach a biomedicíne každý má právo, aby sa rešpektoval jeho súkromný život v súvislosti s informáciami o jeho zdraví.

Podľa čl. 10 ods. 2 dohovoru o ľudských právach a biomedicíne má každý právo na všetky informácie týkajúce sa jeho zdravotného stavu. Pranie jednotlivca nebyť o ňom informovaný sa dodrží.

Podľa čl. 10 ods. 3 dohovoru o ľudských právach a biomedicíne vo výnimočných prípadoch možno v záujme pacienta zákonom obmedziť práva pacienta uvedené v odseku 2.

2. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný

súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

3. Sťažovateľky namietali v konaní pred ústavným súdom porušenie svojich práv podľa čl. 2 ods. 3, čl. 12 ods. 2, čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 dohovoru a práva podľa čl. 10 dohovoru o ľudských právach a biomedicíne postupom fakultnej nemocnice a rozsudkom okresného súdu z 18. júna 2003.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Keďže sťažovateľky mali na ochranu nimi označených práv proti postupu fakultnej nemocnice v predmetnej veci, ako aj proti rozsudku okresného súdu z 18. júna 2003 účinné prostriedky nápravy (právo obrátiť sa na súd, resp. súd vyššej inštancie), v súlade s princípom subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy bolo potrebné ich sťažnosť v časti namietajúcej porušenie práv podľa čl. 2 ods. 3, čl. 12 ods. 2, čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 dohovoru a práva podľa čl. 10 dohovoru o ľudských právach a biomedicíne postupom fakultnej nemocnice a rozsudkom okresného súdu z 18. júna 2003 odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie (bod 1 výroku uznesenia).

4. Sťažovateľky vo svojej sťažnosti namietali aj porušenie práv podľa čl. 2 ods. 3, čl. 12 ods. 2, čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 dohovoru a práva podľa čl. 10 dohovoru o ľudských právach a biomedicíne rozsudkom krajského súdu zo 17. februára 2004.

4. A.) Namietané porušenie práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 12 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. Obdobne čl. 6 ods. 1 dohovoru zahŕňa „právo na súd“, to znamená právo začať konanie na súde v „občianskoprávných veciach“, ako jeden z jeho aspektov. K nemu prístupujú záruky ustanovené čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu, zloženie súdu a vedenie procesu. Kvalita procesu zahrnutá v práve na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru je zabezpečovaná zárukami procesného a inštitucionálneho charakteru (III. ÚS 136/03).

Krajský súd rozsudkom zo 17. februára 2004 v predmetnej veci rozhodol o odvolaní sťažovateľiek proti rozsudku okresného súdu z 18. júna 2003, ktorým bola uložená povinnosť zdravotníckemu zariadeniu umožniť právnej zástupkyni sťažovateľiek nahliadnuť do zdravotnej dokumentácie a robiť z nej potrebné výpisky. Rozsudok krajského súdu zo 17. februára 2004 svedčí o tom, že sťažovateľky svoje práva pred súdom uplatnili podaním žaloby v predmetnej veci, o ktorej všeobecné súdy konali a aj rozhodli.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd konštatuje, že v predmetnom konaní rozsudkom krajského súdu k porušeniu práva sťažovateľiek na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 12 ods. 2 ústavy, ako ani k porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemohlo dôjsť.

Vo vzťahu k hypotetickému súdnemu konaniu - ktoré by mohlo byť sťažovateľkami iniciované za účelom uplatnenia nárokov na náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia – ústavný súd nezistil existenciu dostatočne blízkej príčinnej súvislosti medzi rozsudkom krajského súdu (ktorým nebolo sťažovateľkám umožnené vyhotovovať si fotokópie listín zo zdravotnej dokumentácie) a porušením ich práv v tak vzdialene možnom súdnom konaní.

Krajský súd napokon v rozsudku zo 17. februára 2004 okrem iného uviedol: „(...) *V kontexte týchto ustanovení podľa názoru odvolacieho súdu, nemožno priznať žalobkyniam právo pacientov alebo splnomocnencov na mieste (v nemocnici u žalovanej) vyhotovovať si*

fotokópie, lebo napokon aj výpisky i keď ich vyhotovenie je časovo náročné, úplne postačujú na to, aby dokumentácia zo zdravotných záznamov bola dostatočná a nápomocná pri spravodlivom uplatnení práva každého, teda aj žalobkyni. (...)

Treba uviesť, že nedôjde k ohrozeniu práva na spravodlivý proces alebo práva domáhať sa na súde ochrany práva, ktoré bolo ohrozené a ani nie je narušená rovnosť účastníkov konania v takomto prípade, ak im nie je umožnené zhotovovať fotokópie u žalovanej, keďže napokon v každom súdnom konaní, správnom konaní, trestnom konaní, žalovaný musí zabezpečiť a poskytovať na základe konkrétne formulovaného písomného vyžiadania súdu alebo iného orgánu výpisy zo zdravotnej dokumentácie a to v uvedenom rozsahu.(...)“

4. B.) Namietané porušenie práv podľa čl. 8 dohovoru

V zmysle judikatúry ESĽP - napr. veci Rees v. Anglicko (rozsudok zo 17. októbra 1986, séria A, č. 106) a Gaskin v. Anglicko (rozsudok zo 7. júla 1989, séria A, č. 160) – z práva podľa čl. 8 dohovoru môžu pre štát vyplývať aj pozitívne povinnosti za účelom rešpektovania práva na ochranu súkromného a rodinného života. Účelom pozitívnych povinností je tiež zabezpečiť tzv. fair balance, t. j. spravodlivú rovnováhu medzi stretávajúcimi sa záujmami.

Aj keby sa pripustilo, že z čl. 8 ods. 1 dohovoru vyplýva pre štát pozitívna povinnosť umožniť osobe prístup k jej zdravotnej dokumentácii v zdravotníckom zariadení, sťažovateľky nepreukázali a ani ústavný súd nezistil (zo svojej judikatúry, resp. judikatúry ESĽP), že by z citovaného ustanovenia vyplývalo aj právo vyhotoviť si fotodokumentáciu zo zdravotnej dokumentácie.

Stret rôznych záujmov zákonodarca zohľadnil v § 16 zákona o zdravotnej starostlivosti, o čom svedčí aj dôvodová správa k tomuto paragrafu, ktorá okrem iného hovorí: „Zdravotná dokumentácia je majetkom zdravotníckeho zariadenia, obsahuje údaje o pacientovi, ale väčšinou aj o členoch jeho rodiny, resp. aj o iných osobách. Ide o informácie veľmi dôverného a intímneho charakteru podliehajúce v celej svojej šírke

povinnej mlčanlivosti. Je preto potrebné určiť a čo možno najpresnejšie vymedziť prípady, kedy sa môže pacient alebo iná osoba s týmito údajmi oboznámiť. (...)“

Zákon o zdravotnej starostlivosti stret rôznych záujmov v tomto prípade vyriešil tak, že vyhotovenie fotokópie zdravotnej dokumentácie pripustil len v § 16 ods. 10 zákona o zdravotnej starostlivosti, ktorý hovorí, že lekár, ktorý poskytuje primárnu zdravotnú starostlivosť, je povinný odovzdať inému lekárovi, ktorý prevzal pacienta do zdravotnej starostlivosti, a to najneskôr do siedmich dní od vyžiadania a) zdravotnú dokumentáciu, b) výpis zo zdravotnej dokumentácie (odseky 11 a 12) alebo c) overenú fotokópiu zdravotnej dokumentácie.

Z uvedených skutočností vyplýva, že krajský súd bol pri svojom rozhodovaní viazaný zákonom (§ 16 ods. 6 zákona o zdravotnej starostlivosti), ktorý v predmetnej veci interpretoval doslovne a aplikoval korektne, a preto nemohlo dôjsť k porušeniu práva sťažovateľiek podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru.

Podľa § 16 ods. 6 zákona o zdravotnej starostlivosti „Pacient, jeho zákonný zástupca alebo osoba, ktorá má maloletého v pestúnskej starostlivosti, má právo nahliadať do zdravotnej dokumentácie a robiť si z nej na mieste výpisky. Pacientovi, ktorý sa podrobil alebo podrobuje psychiatrickej starostlivosti, lekár môže odmietnuť nahliadnutie do zdravotnej dokumentácie, ak by toto nahliadnutie negatívne ovplyvnilo liečebný proces u pacienta alebo by bolo v rozpore so záujmom iných osôb“.

Keďže v okolnostiach tohto prípadu nemohlo prichádzať do úvahy porušenie negatívnej povinnosti štátu vo vzťahu k právu na súkromný život (lebo nemohlo ísť o zásah do výkonu práva, ale eventuálne len o nesplnenie pozitívnej povinnosti), toto právo nemohlo byť porušené ani z dôvodu nesplnenia podmienok uvedených v čl. 8 ods. 2 dohovoru.

4. C.) Namietané porušenie práva podľa čl. 19 ods. 2 ústavy

V čl. 19 ods. 2 ústavy je zakotvená povinnosť štátu rešpektovať právo každého na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Keď však krajský súd rozhodol na základe doslovnej interpretácie § 16 ods. 6 zákona o zdravotnej starostlivosti a toto ustanovenie aplikoval korektne (ako už bolo uvedené vyššie), nemohol neoprávnene zasiahnuť do súkromného života sťažovateľiek a porušiť tak ich právo podľa čl. 19 ods. 2 ústavy.

4. D.) Namietané porušenie práva podľa čl. 10 dohovoru o ľudských právach a biomedicíne

Z obsahu sťažnosti sťažovateľiek možno vyvodit', že namietajú predovšetkým porušenie čl. 10 ods. 2 dohovoru o ľudských právach a biomedicíne, podľa ktorého má každý právo na všetky informácie týkajúce sa jeho zdravotného stavu a pranie jednotlivca nebyť o ňom informovaný sa má dodržať.

Z doslovného znenia citovaného ustanovenia možno vyvodit' právo osoby na prístup k informáciám týkajúcim sa jej zdravotného stavu, nevyplýva však z neho aj právo na informácie napr. vo forme fotokópií zo zdravotnej dokumentácie. Sťažovateľky existenciu takéhoto práva iba tvrdia, avšak ju nepreukázali nijakým spôsobom (napr. ani s poukazom na čl. 29 tohto dohovoru - poskytnutie poradnej mienky k právnym otázkam týkajúcim sa výkladu dohovoru zo strany ESLP).

Rozsudok krajského súdu neumožňuje sťažovateľkám vyhotovenie fotokópií ich zdravotnej dokumentácie, čo zodpovedá zneniu § 16 ods. 6 zákona o zdravotnej starostlivosti, ktoré ich oprávňuje do tejto dokumentácie len nahliadnuť a robiť si z nej výpisky.

Keď krajský súd postupoval v súlade so zákonom o zdravotnej starostlivosti, o ktorom platí prezumpcia súladu s ústavou a medzinárodnými zmluvami (z čoho treba vychádzať aj v konaní o sťažnosti), ústavný súd nemohol dospieť k záveru o porušení práva sťažovateľiek podľa čl. 10 dohovoru o ľudských právach a biomedicíne.

4. E.) Namietané porušenie princípu podľa čl. 2 ods. 3 ústavy

Sťažovateľkami namietaného porušenia princípu podľa čl. 2 ods. 3 ústavy („Každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá“) sa krajský súd nemohol dopustiť.

Tento bol totiž povinný ako štátny orgán konať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy (iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon), súc viazaný zákonom aj podľa čl. 144 ods. 1 ústavy, pričom rešpektovaním zákona o zdravotnej starostlivosti urobil svojej ústavnej povinnosti zadosť.

Vzhľadom na skutočnosti uvedené v časti II/4 odôvodnenia tohto uznesenia ústavný súd sťažnosť sťažovateľiek v časti týkajúcej sa napadnutého rozsudku krajského súdu odmietol ako zjavne neopodstatnenú (bod 2 výroku uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. decembra 2004